

#INSPIROMAT

VYBRANÉ

GRAMOTNOSTI

PRO 21. STOLETÍ

Vážení čtenáři,

dostává se vám na obrazovky druhé, a rovnou atypické, číslo Inspiromatu. Tento občasník se bude většinou věnovat v jednom vydání jednomu tématu. Nyní vás však čekají čísla velmi úzce provázaná, nazvaná souhrnně Vybrané gramotnosti pro 21. století. Gramotností existuje celá řada. My se zaměříme na ty, které souvisí se správným a efektivním nakládáním s informacemi, potažmo daty, a s jejich využitím prostřednictvím digitálních technologií. Zaměříme se na gramotnosti informační a digitální, souběžně s nimi se budeme věnovat také gramotnosti mediální.

Věříme, že vám následující text přinese užitek.

Vaše NICM

Obsah

- 2 | Proč řešit zrovna informační, digitální a mediální gramotnost?
Trocha teorie
- 3 | Informační gramotnost
Mediální gramotnost
- 4 | Digitální gramotnost
- 5 | Desatero počítačové etiky
- 6 | Co dokáže lež: dezinformace a hybridní válka
- 7 | Dezinformační webové stránky
- 8 | Postihy dezinformací
- 9 | Pracovní listy NICM
- 10 | Tipy pro rozšíření obzorů
- 11 | Creative Commons

„Google ne zna sve, pitaj nas“

motto chorvatského ICM

Proč řešit zrovna informační, digitální a mediální gramotnost?

S masivním nástupem počítačů, chytrých mobilních telefonů a jejich levného a rychlého propojení pomocí internetu dochází k obrovské explozi zveřejňovaných informací. Dostáváme se tak do pozice konzumenta, který se musí orientovat v záplavě obrázků, textů a dat. Přitom sami informace produkujeme. Asi málokdo se cítí komfortně v situaci, kdy je klamán, okrádán, podváděn, kdy něčemu nerozumí. To platí jak pro reálný život, tak pro ten virtuální. Také ve světě jedniček a nul platí zákony a pravidla etiky. Poslední kauzy kolem falešných zpráv (hoaxů), matení veřejnosti hrou-nehrou Modrá velryba, celosvětového napadení počítačů ransomwarem nebo třeba časté krádeže osobních i citlivých údajů poukazují na nutnost větší osvěty mezi běžnými uživateli ICT.

Právě lidé, ovládající gramotnosti probírané na následujících stranách a v následujících vydáních Inspiromatu, jsou ve výhodě. Uvědomují si rizika i klady digitálního světa. Ví, jak nakládat s informacemi v jakékoli formě, jak se na internetu chránit, ctí zásady netikety (etiketa na internetu; net = síť).

„...jestliže pochopíme, jak mění náš život, budeme tyto změny moci předvídat a kontrolovat; budeme-li se ale i nadále ukolébávat do nevědomé dřímoty, staneme se jejich otroky.“

Marshall McLuhan, kanadský filozof a spisovatel, o moderních technologiích

Trocha teorie

Definovat jednoduše náplň těchto tří gramotností je v dnešní době téměř nadlidský výkon. Názory se liší jak na úrovni jednotlivců z řad odborné veřejnosti, tak mezi vládními dokumenty napříč státy, jež tyto gramotnosti implementovaly do vzdělávacího kurikula, případně do dalších předpisů. Z dalšího textu je jasné, že tyto gramotnosti jsou úzce propojené, v mnoha bodech se také překrývají. Pro potřebu Inspiromatu jsme tyto gramotnosti zjednodušili. Využili jsme při tom tyto zdroje:

- * Metodika pro hodnocení rozvoje informační gramotnosti, Česká školní inspekce, [.PDF](#)
- * Jak rozumíme informační gramotnosti, AKVS, [.PDF](#)
- * DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens, EU, [.PDF](#)
- * Mediální gramotnost – kompetence pro 21. století: mediální výchova v České republice, L. Šimková, [.PDF](#)
- * Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020, MPSV, [.PDF](#)
- * Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020, MŠMT, [.PDF](#)
- * Být digitálně gramotný už neznamena jen ovládat počítač, Ondřej Neumajer, [.WWW](#)

Informační gramotnost je schopnost:

- * **uvědomit si, že potřebuji informace a specifikovat je**; např. budu psát závěrečnou práci na téma život goril v pralese, nebo potřebuji vědět něco o samostatném bydlení;
- * **najít, získat, posoudit a vhodně použít** informace s přihlédnutím k jejich charakteru a obsahu; pro školní práci hledám v odborných zdrojích a jinak než v soukromé sféře, kde pomohou i diskuze, sociální sítě atp., vždy je třeba myslet na spolehlivost zdroje.;
- * **zpracovat informace a využít je** ke znázornění (modelování) problému; samotná tvorba závěrečné práce včetně definice vlastních výstupů, v řešení samostatného bydlení by to byl soupis hlavních poznatků, co všechno potřebuji udělat před odstěhováním z mama-hotelu;
- * **používat vhodné postupy** při efektivním řešení problémů; nemůžu se dostat ke článku, který mě zajímá, nebo mu dobře nerozumím - umím si v takové situaci poradit?
- * vhodným způsobem informace i výsledky práce **prezentovat a sdílet**; zde jde o design a "prodání" práce, v případě info o bydlení např. sdílení s přáteli;
- * během celého procesu **dodržovat etická pravidla***, zásady bezpečnosti a právní normy; podrobněji tyto otázky rozebereme dále.

* Inf. etika se zabývá ochranou soukromí, autorských práv, právem na informace, šířením dezinformací a pomluv, svobodou projevu a možným zneužíváním, použitím a zneužitím informací a ICT.

Mediální gamotnost zahrnuje samotnou práci s informacemi:

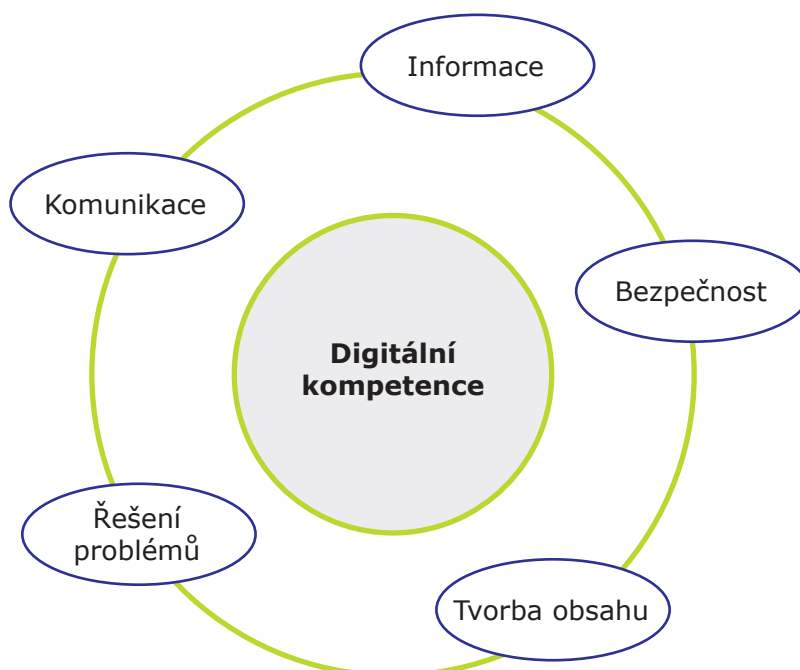
- * **vyhledávání**: schopnost shromažďovat relevantní, užitečné informace a pochopit jejich význam;
- * **rozbor mediálních sdělení**: zkoumání formy, struktury a jednotlivých částí sdělení. Zahrnuje použití filozofických, literárních, sociálních, politických a ekonomických konceptů k porozumění kontextu, ve kterém sdělení vznikají. (Spousta reklam? Kdo za textem stojí? Gramatické chyby? Autor neznámý, nedohledatelný?);
- * **hodnotit sdělení**: posouzení věrohodnosti, kvality a relevance obsažených informací podle vlastních zkušeností;
- * **vytváření a sdílení**: schopnost používat slova, zvuk či obraz k různým účelům. Je to dovednost využívat komunikační technologie k vytváření, úpravě a šíření vlastních sdělení.

V dnešní době je většina zpracovávaných informací a potřebných nástrojů dostupných on-line, je tak nezbytné ovládat také informační a komunikační technologie. Z toho plyne potřeba digitální gramotnosti.

Digitální gramotnost navzájem propojuje následující oblasti:

- * **informace:** schopnost identifikovat, lokalizovat, vyhledávat, ukládat, organizovat a analyzovat digitální informace, posoudit jejich význam a účel;
- * **komunikace a spolupráce:** schopnost komunikovat v digitálním prostředí, sdílet zdroje prostřednictvím online nástrojů, spojovat a spolupracovat prostřednictvím digitálních nástrojů, reagovat a podílet se na komunitách a sítích, mezikulturní povědomí;
- * **tvorba obsahu:** schopnost vytvářet a upravovat nový obsah (od zpracování textu po videa a obrázky), integrovat a přepracovávat stávající znalosti a obsah, vytvářet tvůrčí obsah, mediální výstupy a programovat, konzultovat a aplikovat právo na duševní vlastnictví;
- * **bezpečnost:** schopnost chránit osobnost a data, dále schopnost ochrany digitální identity, bezpečnostní opatření, bezpečné a udržitelné využívání;
- * **řešení problémů:** schopnost identifikovat digitální potřeby a zdroje, přijímat informovaná rozhodnutí o většině vhodných digitálních nástrojích vzhledem k účelu nebo potřebě, řešit koncepční problémy pomocí digitálních prostředků, kreativně využívat technologie, řešit technické problémy, obnovovat způsobilost vlastní i ostatních.

Z výše uvedeného je jasné, že tyto gramotnosti jsou úzce propojené, v mnoha bodech se také překrývají.

K dosažení informační gramotnosti musí být jedinec schopen rozeznat, kdy potřebuje informace, a dále je vyhledat, vyhodnotit a efektivně využít. Informačně gramotní lidé se naučili, jak se učit. Vědí, jak se učit, protože vědí, jak jsou znalosti pořádány, jak je možné informace vyhledat a využít je tak, aby se z nich další mohli učit. Jsou to lidé připravení pro celoživotní vzdělávání, protože mohou vždy najít informace potřebné k určitému rozhodnutí či k vyřešení daného úkolu.

[ALA](#), (American Library Association); 1989

Desatero počítačové etiky

Desatero vzniklo v [Institutu pro počítačovou etiku](#) ve Washingtonu DC. Tato výzkumná, vzdělávací a veřejnoprávní organizace se věnuje pokroku v oblasti informačních technologií v rámci etických rámců. Seznam je inspirován náboženským desaterem.

1. Chovejte se tak, abyste nepoškozovali ostatní uživatele.
2. Neomezujte ostatní při jejich vlastní práci na síti.
3. Nenahližejte do souborů ostatních uživatelů.
4. Nevyužívejte počítače ke krádežím.
5. Nevyužívejte síť ke zveřejnění falešných údajů a falešného svědectví.
6. Nevyužívejte ani si nekopírujte software, za který jste nezaplatili.
7. Nevyužívejte zdroje ostatních uživatelů bez autorizace.
8. Nepřisvojujte si duševní bohatství ostatních.
9. Uvažujte o společných důsledcích programu, který tvoříte.
10. Používejte počítač s úctou, s respektem a ohleduplně.

Z Listiny základních práv a svobod

- Právo na soukromí.
- Právo na informace.
- Ochrana obchodního vlastnictví.
- Ochrana duševního vlastnictví.
- Svoboda projevu

Vybrané zákony, jichž se tento obor dotýká

- Autorský zákon
- Zákon o svobodném přístupu k informacím
- Knihovní zákon
- Z. o životním prostředí
- Z. o ochraně osobních údajů

Na dalších řádcích se již pustíme do detailů, úskalí a jednotlivých kauz týkajících se představovaných gramotností.

Co dokáže lež: dezinformace a hybridní válka

Díky iVysílání České televize můžete zhlédnout nebo rovnou ve svém informačním centru mládeži promítat dokument Tomáše Kudrny o dezinformacích a hybridní válce. Takřka hodinový dokument z roku 2017 poutavou a přístupnou formou ukazuje a vysvětluje fungování dezinformačních webů, principy hybridní války, nástroje ruské propagandy a práci profesionálních ruských trollů. Ačkoliv dává režisér Kudrna prostor i oponentským názorům, je v dokumentu prezentován především **jeho úhel pohledu**. S jeho postojem však mnozí mohou chtít polemizovat. Kudrna je liberální, prozápadní režisér, který za největší hrozbu informační války považuje proruskou propagandu a fake news.

Dokument může sloužit nejen jako osvěta při výuce mladých lidí o mediální gramotnosti, ale také jako výchozí bod ke skupinové diskuzi.

Níže si můžete přečíst zápis nejdůležitějších informací, které v dokumentu zazněly.

Co jsou dezinformační weby?

Dezinformační weby jsou portály, které se tváří jako zpravodajské weby přinášející "jedinou necenzurovanou, politicky nekorektní pravdu". Jejich základním a společným znakem však je, že uvádějí překroucená či přímo lživá fakta, citově zabarvené názory předkládají jako objektivní zprávy a nezabývají se důvěryhodností a pravostí zdrojů, ze kterých čerpají. Kombinují lži a polopravdy a snaží se působit na emoce čtenářů a vyvolat v nich hněv, zlost, strach a nenávist. Snaží se čtenáře přesvědčit o jakémsi spiknutí mainstreamových médií a politických stran proti občanům.

České dezinformační weby prezentují protizápadní, antisystémové, proruské a často také konspirační názory. Jejich společnými znaky jsou zpochybňování EU a NATO, kritika USA a nekritická propagace ruské politiky.

K tomu, aby mohly svými čtenáři manipulovat, používají řadu technik. Nejčastější z nich jsou podle analytiků z Masarykovy univerzity: svalování viny, fabulace, nálepkování ("neschopná EU", "krvelačný Erdogan"), apel na strach a relativizace.

Co je jejich cílem?

Jejich cílem je vypustit dostatek dezinformací na to, aby zmátly veřejnost a lidé se nedokázali rozhodnout, co je pravda. Zahlcení obyvatel cílové země protichůdnými a lživými informacemi má občany přivést k apatii a oslabit tak jejich schopnost bránit se cizímu vlivu. Tomuto způsobu války se říká "hybridní".

Neexistují důkazy, které by potvrdily, že proruské weby jsou financovány Kremlem, ačkoliv podle novinářky Sabiny Slonkové, která vede portál Neovlivní.cz, je tato skutečnost vysoce pravděpodobná.

Šéfredaktor AC24.cz Ondřej Grešl však uvádí, že jeho příjmy nepocházejí z Kremlu, ale z webové reklamy. Dezinformační weby jsou totiž podnikatelsky výhodné - kontroverzní zprávy s výbušnými titulky zvyšují návštěvnost a přinášejí tak větší zisky z reklamy.

Nelze s jistotou říci, zda všechny dezinformační weby překrucují realitu vědomě, nebo se jedná o nedbalost či časovou tíseň při práci se zdroji a ověřováním faktů. Nejúspěšnějším dezinformačním webem jsou Parlamentní listy, které denně navštěvuje až 80 tisíc reálných uživatelů (zdroj: [NetMonitor](#)). Podle Slonkové nechtějí primárně šířit proruskou propagandu, jejich cílem je čistý byznys. V jejich prospěch hraje současně to, že slovo "parlamentní" v názvu vyvolává v lidech pocit, že se jedná o důvěryhodný web.

Situaci na poli dezinformací zhoršuje existenční ohrožení tradičních deníků, které je nutí bojovat o čtenáře. Velké deníky si nyní osvojují stejné manipulativní techniky jako bulvár. Kromě potřeby zvýšit čtenost texty, který vzbuzují silné emoce (strach, zlost, agrese...), snižuje kvalitu jejich zpravodajství i nedostatek času a nedostatek zkušených editorů. Lidé tak ztrácejí důvěru v tradiční zpravodajské kanály a snadněji podléhají těm dezinformačním.

Trollí farmy

K ovlivňování veřejného mínění a nálad slouží ruské propagandě speciální pracoviště pro

působení na sociálních sítích, kterým se říká "trollí farmy". Internetový troll je člověk, který se snaží na internetových diskusních fórech rozvrátit debatu. Své trolly mají různé země, ale Rusko mezi nimi obrovským množstvím trollů a způsoby užití naprosto vyniká.

Ruský trolling má politické cíle. V Petrohradu stojí čtyřpatrová budova plná lidí, kteří jsou za trolling placeni. V diskusích rozšiřují kromě proruských a prokremelských i extrémistické názory typu "smrt Ukrajincům" a obecně propagují nenávist a posilují spory mezi lidmi.

Podle výroční zprávy BIS z roku 2015 bylo cílem ruského působení v Česku zejména informační a dezinformační zahlcení publika, relativizace pravdy a prosazení motta „všichni lžou“.

Dezinformace a řízený trolling však zasahuje v čím dál více zemích, nejen v Česku nebo v pobaltských státech. Trollové ovlivnili například i americké prezidentské volby nebo rozhodnutí o britském Brexitu.

Trollové využívají již existujících trhlin ve společnosti (například spor o imigraci nebo práva menšin) a snaží se tyto spory vyhrotit a zveličit, rozdmýčkovat vášně a ochromit tak veřejnou debatu. Cílem je vnitřně rozložit společnost a znedůvěryhodnit její vedení - využívají k tomu také kritické útoky na vládní představitele.

Tento systém je v případě Ruska účinný především ve střední Evropě, jejíž politice Rusové rozumějí a mohou využít starých kontaktů. Otázka, proč to Rusko dělá, spadá už pod jinou než mediální oblast, ale pokud dokument zhlédnete, režisér vám ukáže svůj pohled na příčiny ruského působení.

Proč je to problém

Veřejnost, která přestala věřit vlastním státním institucím, volí ve volbách populistické, nebo ještě hůře, extrémistické subjekty.

Seznam dezinformačních webů

Slonková na portálu Neovlivní.cz zveřejňuje a aktualizuje seznam českých dezinformačních webů. Označuje je jako "prokremelské", protože všechny podporují či přímo adorují oficiální politiku Ruska. *(Pozn. red.: Pokud narazíte i na dezinformační weby antikremelského, proamerického či proevropského zaměření, napište nám prosím na „info@nicm.cz“.)* Po rozkliknutí šipek budete přesměrováni na popisy jednotlivých webů nacházející se na Neovlivní.cz. Odkazovat přímo na domovské stránky těchto webů formou prokliků nebudeme, protože bychom tím jen zvýšili jejich SEO (viditelnost ve webových vyhledávacích).

AC24.CZ	>>	ORGONET – orgo-net.blogspot.cz	>>
AERONET.CZ	>>	OSUD.cz	>>
ARTĚK	>>	PARLAMENTNILISTY.CZ	>>
BORREA.EU	>>	PROTIPROUD	>>
BEZPOLITICKEKOREKTNOSTI.CZ	>>	RUKOJMÍ.cz	>>
CZECH FREE PRESS	>>	SKRYTÁPRAVDA.cz	>>
EUPORTAL	>>	SMARTNEWS.cz	>>
EURODENIK.cz	>>	STALO-SE.cz	>>
EUSERVER	>>	SVETKOLEMNAS.INFO	>>
FREEGLOBE	>>	SVOBODNENOVINY.EU	>>
Hlas Ruska/SPUTNIK	>>	TEPLICKÝ KURÝR	>>
ISSTRAS.EU/cs	>>	VINEGRET.CZ	>>
LAJKIT.CZ	>>	VLASTENECKÉ NOVINY.cz	>>
NWOO.ORG	>>	YOUTH TIME MAGAZINE	>>
ORGONET – ORGO-NET.BLOGSPOT.CZ	>>	ZVEDAVEC.ORG	>>

Na této straně vám nabízíme odkazy na instituce, které vám mohou pomoci v odhalování polopravd a lží v médiích.

DEMAGOG.CZ	>>	NEOVLIVNÍ.CZ	>>
EU vs DISINFORMATION	>>	POLITIFACT	>>
FACTCHECK.ORG	>>	POLYGRAPH	>>
HATE FREE	>>	SNOPE	>>
HOAX	>>	STOPFAKE.ORG	>>
KREMLIN WATCH	>>	THATSAKE.COM	>>
MANIPULÁTOŘI.CZ	>>	The Washington Post/ FACT CHECKER	>>
MEDIA BIAS/FACT CHECK	>>	ZVOLSI.INFO	>>

„Internet rozměňuje poučený názor hromadou hloupých žvástů, neúčinných rad, nepřesných faktů a banálních informací, které poutají pozornost díky známým značkám a zmanipulovaným statistikám.“

Alberto Manguel, spisovatel, překladatel, editor

Ačkoli se šíření dezinformací může jevit jako maličkost, někdy dokonce vtipná, lze tuto činnost postihovat podle trestního zákoníku. Detaily jsou uvedeny níže ve shrnutí Centra proti terorismu a hybridním hrozbám. ([www](http://www.wwww))

MEDIÁLNÍ
GRAMOTNOST
#4

MOŽNÝ TRESTNĚPŘÁVNÍ POSTIH DEZINFORMACE

podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

§ 357 Šíření poplašné zprávy

1) Kdo úmyslně způsobí nebezpečí vážného znepokojení (...) tím, že rozšiřuje poplašnou zprávu, která je nepravdivá (...).

2) Kdo zprávu uvedenou v odstavci 1 nebo jinou nepravdivou zprávu (...) sdělí soudu, orgánu Policie České republiky, orgánu státní správy, územní samosprávy, nebo jinému orgánu veřejné moci, právnické osobě, fyzické osobě, která je podnikatelem, anebo hromadnému informačnímu prostředku.

§ 184 Pomluva

Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobitelný značnou měrou ohrožit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.*

§ 345 Křivé obvinění

Kdo jiného lživě obviní z trestného činu nebo kdo jiného lživě obviní z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání.*

§ 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

Kdo veřejně hanobí národ (...), některou rasu nebo etnickou skupinu nebo skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu (...).*

* Trestní sazba se zvyšuje, pokud byl trestný čin spáchán tiskem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

V této souvislosti s mohou být rovněž spáchány následující trestné činy:

- § 181 Poškození cizích práv
- § 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod
- § 364 Podněcování k trestnému činu
- § 365 Schvalování trestného činu
- § 404 Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka

Příklad: Podnapitý muž ztropil výtržnost na čerpací stanici. Policie ČR byla na místě do 10 minut.

Autor dezinformace uvede na sociální síti, že cizinec arabského vzezření ubytovaný v nedalekém pobytovém středisku napadl se zbraní v ruce na čerpací stanici její zaměstnankyni (sexuální motiv), že policie přijela na místo až za 45 min. a že od cizinců v pobytovém zařízení hrozí nebezpečí. Zároveň vyzve občany, aby nevypouštěli cizince z místního pobytového střediska do obchodů a jiných zařízení, neboť tam kradou a chovají se násilně a když policie nečiní, je třeba se s nimi vypořádat násilím.

Možný postih dle § 357, 184, 356, 355.

Pracovní listy NICM

Ve své práci s mládeží můžete využít naše pracovní listy, uvedené na této stránce:

Praktikum - psaní novinové zprávy

Odkaz: <https://goo.gl/9EX9L8>

Cíle:

- naučit se rozlišit zdroje a posoudit jejich důvěryhodnost
- rozvíjet schopnost analyzovat informace a extrahovat podstatu sdělení
- rozvíjet dovednost parafrázovat sdělení
- zapamatovat si princip skládání informací ve zprávě (obrácená pyramida)
- naučit se správně citovat

Praktikum - rozpoznávání dezinformací/fake news/hoaxů/novodobých mýtů

Odkaz: <https://goo.gl/qJSAU3>

Cíle:

- naučit se vyhledávat zdroje, posuzovat jejich důvěryhodnost
- rozvíjet schopnost analyzovat informace
- uvědomit si množství novodobých mýtů kolujících na internetu a mezi lidmi
- uvědomit si roli sociálních sítí, dezinformačních webů i tradičních zpravodajských kanálů při rozšiřování hoaxů (jeden z uvedených hoaxů sdílely i důvěryhodné zpravodajské weby!)
- pochopit, jak způsob (zkreslení) předání informace čtenáři pozměňuje jeho vnímání situace a manipuluje s jeho názorem

Online kvíz - využijte kvíz vytvořený v rámci Evropského dne informací pro mládež

Odkaz: <https://goo.gl/Esqrz3>

Cíle:

- prověřit svou informační a digitální gramotnost
- posílit svou schopnost vyhledávat zdroje a korektní informace

Zajímavé publikace z oboru

Bud' pánem svého prostoru: Jak chránit sebe a své věci, když jste online

Editor: Linda McCarthy a Denise Weldon-Siviy

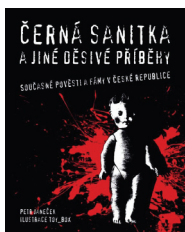
Vydal: CZ.NIC

Rok: 2013

Ke stažení: https://knihy.nic.cz/files/edice/bud_panem_sveho_prostoru.pdf

Jedná se o čtivou knihu, která je napsána tak, aby její problematika byla snadno pochopitelná všem, aby však také zároveň přinesla nové informace různým skupinám čtenářů - od naprostých laiků po zkušené uživatele. Zaměřuje se hlavně na mladé lidi, podle toho volí styl výkladu a ukázkové příklady ze života mladých, je však vhodná také pro rodiče a pedagogické pracovníky. Ačkoliv vychází z amerického prostředí, většina textů má globální působnost. Aby mohla být přístupná skutečně VŠEM mladým bez rozdílu, je poskytována elektronicky a zdarma. Autoři anglického originálu ji neustále aktualizují a využívají přitom mnoha konzultací s mládeží, kteří přinášejí nové informace či mají připomínky ke stávajícímu textu.

My jsme v publikaci našli mnoho nových informací především ohledně fungování podvodných stránek, virů, rozšiřování adwaru, malwaru a podobně. Doporučujeme ji proto k prostudování jak pracovníkům ICM, tak i jejich mladým klientům. Pokud nemáte čas či potřebu číst celou knihu, v interaktivním obsahu si můžete rozkliknout jen ty kapitoly, které vás zajímají. Knihu si také lze stáhnout do čtečky nebo objednat (za příplatek) v tištěné verzi.

Černá sanitka a jiné děsivé příběhy

Autor: Petr Janeček

Rok: 2006

Vydal: Plot

"Když jsem byla malá, jezdila po městě černá sanitka, která unášela děti. Uneseným vzali ledvinu a prodali ji na černém trhu. Stalo se to i jedné kamarádce mojí kamarádky. Hrozně jsem se pak bála chodit po městě sama." Možná jste to už někde slyšeli. Dříve tato městská legenda kolovala po celé republice v různých obměnách. Důležité je,

že se nikdy nestala. Stejně jako celá řada dalších příběhů, shromážděných v několika knihách Patra Janečka. Ke každé legendě je připojen odborný výklad. Řada začíná knihou Černá sanitka a jiné děsivé příběhy, a my ji doporučujeme jako zdroj zábavy i poučení.

CyberCrime

Autor: Jan Kolouch

Vydal: CZ.NIC

Rok: 2016

Ke stažení: <https://knihy.nic.cz/files/edice/cybercrime.pdf>

Kniha ukazuje souvislosti a vzájemnou propojenost ICT, práva a bezpečnosti online. Najdete zde technické části, které čtenářům pomohou orientovat se ve světě malware, phishingu, darknetu, botnetů a dalších, pro ne zcela technicky zaměřeného uživatele matoucích a odstrašujících pojmů. V další části knihy jsou uvedeny zákony vztažené ke kyberkriminalitě a vyjmenovány jednotlivé paragrafy. To vše v čitelné a přehledné formě.

Kurz práce s informacemi

Autor: Michal Černý a kol.

Vydal: FLOW

Rok: 2016

Ke stažení: <http://eknihy.knihovna.cz/static/files/kurz-prace-s-informacemi.pdf>

Jedná se o skriptu stejnojmenného kurzu KISK Masarykovy univerzity. Kapitoly: Sebeřízení, Definování tématu, Internet jako zdroj informací, Databáze odborných textů, Zdroje a způsoby získání informací, Hodnocení zdrojů a informací, Organizace informací, Efektivní čtení, Tvorba textu, Formální zpracování textu, Vizualizace, Prezentace, Sdílení a spolupráce. Nejuceleněji podané praktické informace. V rámci eknihovny KISKu najdete mnoho dalších užitečných publikací:

- Designové myšlení pro knihovny
- Nástroje pro práci s informacemi
- HCD: Design zaměřený na člověka
- Distanční vzdělávání pro učitele
- Digitální informační kurátorství v pedagogickém kontextu

Nenechte se zmást, publikace dobře poslouží stejně dobře vám a další laické i odborné veřejnosti.

Creative Commons

Při práci s elektronickými zdroji jste se jistě setkali s různými variantami licence Creative Commons (CC). Jedná se o pojetí autorského práva v době, kdy je stále více materiálů sdíleno a zpracováváno elektronicky. Formu licence volí sám autor původního díla (např. fotografie, videa, zvuku) a je přenosná i na díla z nich odvozená (např. obrázek použitý ve vašem článku). Jednotlivé licenční prvky najdete na oficiálních stránkách [Creative Commons](#) v České republice. Sestavy pak vypadají následovně:

Označení	Zkratka	Název licence
	BY	Uveďte původ
	BY-SA	Uveďte původ – Zachovejte licenci
	BY-ND	Uveďte původ – Nezpracovávejte
	BY-NC	Uveďte původ – Neužívejte komerčně
	BY-NC-SA	Uveďte původ – Neužívejte komerčně – Zachovejte licenci
	BY-NC-ND	Uveďte autora – Neužívejte komerčně – Nezpracovávejte

Pomocí nástroje [Search CC](#) lze vyhledávat objekty na míru podle formy licence. Při volbě vyhledávacího dotazu lze zadat konkrétní zdroj (vyhledávač) a způsob užití (komerčně/soukromě).

Vydalo: Národní informační centrum pro mládež
Na Poříčí 4
Praha 1
www.nicm.cz

Číslo 2, ročník 2017

Vážení čtenáři, děkujeme za váš zájem. Pokud byste s námi chtěli sdílet témata, která vás zajímají, nebo nápady, jak obohatit Inspiromat, kontaktujte nás, prosíme, e-mailem: info@nicm.cz. Děkujeme.

